Katariina Sorvari
puheenjohtaja
Teollisoikeusasiamieslautakunta
23.9.2026

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä annetun lain muuttamisesta

Talousvaliokunta on pyytänyt teollisoikeusasiamieslautakunnalta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä annetun lain muuttamisesta. Teollisoikeusasiamieslautakunta lausuu kunnioittaen seuraavaa:

Laki auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä (22/2014) tuli voimaan 1.7.2014. Lain tavoitteena on teollisoikeudellisten palveluiden laatutason varmistaminen. Teollisoikeusasiamieslautakunta toimii Patentti- ja rekisterihallituksen yhteydessä ja on ratkaisutoiminnassaan riippumaton. Lautakunta vastaa laissa säädetyistä auktorisointi- ja valvontamenettelyyn liittyvistä tehtävistä, kuten esimerkiksi asiamiestutkinnon järjestämisestä, auktorisointien myöntämisestä ja auktorisoiduille asiamiehille säädettyjen velvollisuuksien noudattamisen valvonnasta. Asiamiestutkinnon tarkoituksena on varmistaa teollisoikeudellisten palveluiden ja teollisoikeudellisia toimeksiantoja hoitavien henkilöiden ammattipätevyyden taso. Asiamiehen auktorisointi ja rekisteröinti eivät ole edellytys asiamiehenä toimimiselle, mutta laissa suojattujen ammattinimikkeiden käyttö on varattu pelkästään auktorisoiduille asiamiehille. Näitä ammattinimikkeitä ovat patenttiasiamies, tavaramerkkiasiamies, mallioikeusasiamies ja teollisoikeusasiamies. Auktorisoituja asiamiehiä on asiamiesrekisterissä noin 350.

Lausuntopyynnön kohteena olevan hallituksen esityksen keskeiset ehdotukset ovat:

- auktorisoinnin jatkamismenettelystä luopuminen,
- valittaminen sanktioluonteisista seuraamuksista korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitusluvanvaraiseksi ja
- auktorisoinnin palauttaminen asiamiehen pyynnöstä myös silloin, kun asiamies on itse pyytänyt alun perin auktorisoinnin poistamista.

Auktorisoinnin jatkamismenettelystä luopuminen

Teollisoikeusasiamieslautakunta kannattaa ehdotusta luopua asiamiesten auktorisoinnin jatkamismenettelystä. Kuten hallituksen esityksessä on todettu, jatkamismenettelystä luopuminen poistaisi lautakunnalta auktorisointien uudistamisesta johtuvan hallinnollisen rasitteen sekä vähentäisi teollisoikeudellisia palveluita tarjoavien asiamiesten työtaakkaa.

Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Teollisoikeusasiamieslautakunta kannattaa ehdotusta valituslupamenettelyn laajentamisesta sanktioluonteisiin seuraamuksiin, sillä muutos yhdenmukaistaisi kaikki teollisoikeusasiamieslain kattamat valitusasiat korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitusluvan varaisiksi.

Auktorisoinnin palauttaminen asiamiehen pyynnöstä

Teollisoikeusasiamieslautakunta kannattaa mahdollisuutta palauttaa auktorisointi asiamiehen pyynnöstä myös silloin, kun asiamies on alun perin itse pyytänyt auktorisoinnin poistamista. Voimassa olevassa laissa palauttamismahdollisuus on olemassa vain, kun asiamiehen auktorisointi on poistettu valvontamaksun tai auktorisoinnin jatkamisilmoituksen laiminlyönnin takia.

Ehdotuksen 14 §:n 2 momentissa viitataan auktorisoinnin palauttamisen edellytyksinä 5 §:n 1 ja 2 kohdassa säädettyihin vaatimuksiin. Lautakunta pitää ehdotuksen mukaisesti riittävänä auktorisoinnin palauttamisen osalta, että kerran auktorisoiduksi asiamieheksi hyväksytyn henkilön ei tarvitsisi suorittaa asiamiestutkintoa uudestaan vaan riittäisi, että hän osoittaa täyttävänsä 5 §:ssä säädetyt muut kelpoisuusvaatimukset ja että hän toimii jälleen asiamiehen tehtävissä.

Muut ehdotukset

Teollisoikeusasiamieslautakunta kannattaa myös vanhentuneiden lakiviittausten korjausta sekä auktorisoiduilta asiamiehiltä perittävän 250 euron suuruinen valvontamaksun korottamista 300 euroon. Maksun korottaminen kompensoisi auktorisoinnin jatkamismaksujen poistumista ja tasapainottaisi lautakunnan kustannusvastaavuutta.

Muutoksenhaku asiamiestutkintoa ja auktorisointia koskevista päätöksistä

Teollisoikeusasiamieslautakunta on vuonna 2021 esittänyt auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä annetun lain 20 §:n 1 momentin muuttamista siten, että muutoksenhaku asiamiestutkintoa koskevista päätöksistä sekä päätöksistä, joilla hakemus auktorisoinnin myöntämiseksi tai jatkamiseksi hylätään, siirtyisi markkinaoikeuteen tai Helsingin hallinto-oikeuteen.

Nyt käsiteltävässä ehdotuksessa on perusteltu valitusasioiden keskittämättä jättämistä yhteen hallinto-oikeuteen ensinnäkin sillä, että tutkintoa koskevia valituksia on vähän ja

että eri hallinto-oikeudet käsittelevät esimerkiksi yliopistojen tiedekuntien pääsykokeiden arvostelua. Lautakunta huomauttaa, että yhdenkin kokelaan oikeusturva on tärkeä ja että ammatillisen asiantuntemuksen tarve on teollisoikeusasiamiestutkinnossa hyvin eri tasolla kuin yliopistojen pääsykokeissa. Tutkintoon osallistumisella ja sen arvioinnilla ei ole liittymiä osallistujan kotikuntaan vaan ennemmin siihen toimipaikkaan, jossa hän ammattiaan harjoittaa, eikä valituksen ohjautumiselle valittajan kotipaikan tuomiopiirissä olevaan hallinto-oikeuteen ole asian arvioinnin kannalta merkitystä.

Ehdotuksessa on lisäksi viitattu oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 11 §:n mukaiseen asiakokonaisuuksien yhdessä käsittelemiseen. Tältä osin lautakunta huomauttaa, että uuden säännöksen käytäntöön soveltamisesta ei ole toistaiseksi tietoa ja että jos tavoite on keskittää joka tapauksessa samaa tutkintoa koskevat valitusasiat yhteen tuomioistuimeen, miksi asiasta ei säädetä lailla.

Ehdotuksen mukaan asiamiestutkinnon arviointia koskeva päätös on hallintopäätös, jonka lainmukaisuutta arvioidaan hallintolain ja hallintoprosessin periaatteiden perusteella, ei immateriaalisoikeudellisen normiston sisällön perusteella. Edelleen ehdotuksen mukaan menettelylliset oikeusturvakysymykset kuten esimerkiksi, onko arviointimenettely tehty lainmukaisesti, tasapuolisesti ja ennakoitavasti ja onko päätös perusteltu riittävästi, korostuvat tutkintovalituksissa selvästi useammin kuin aineellisoikeudelliset kysymykset. Lautakunta toteaa, että asiamiestutkintosuorituksia koskevien valitusten perustelut liittyvät hallinnollisten oikeusturvakysymysten lisäksi pääsääntöisesti myös tutkintokysymysten arvosteluun eli immateriaalioikeudelliseen substanssiin.

Lisäksi on huomattava, että voimassa olevan lain 20 §:n 3 momentin mukaan teollisoikeusasiamieslautakunnan päätöksistä, jotka koskevat asiamiehelle annettua varoitusta tai huomautusta taikka auktorisoinnin poistamista tai peruuttamista, on oikeus valittaa markkinaoikeuteen. Kuten edellä on todettu, näiden päätösten osalta ehdotuksessa esitetään lainsäädäntöä yhtenäistettävän siten, että muutoksenhaussa korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellytettäisiin jatkossa valitusluvan myöntämistä. Muutoksenhaku markkinaoikeuteen myös asiamiestutkintoa ja auktorisointia koskevista päätöksistä lautakunnan esittämin tavoin yhtenäistäisi ja selkeyttäisi vastaavalla tavalla lainsäädäntöä. Vielä on huomattava, että markkinaoikeus käsittelee nykyisin muutoinkin hallinto-oikeudellisina asioina esimerkiksi valituksia Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksistä ja arvioi niissä immateriaalioikeudellisten kysymysten lisäksi myös yleishallinto-oikeudellisia näkökohtia.

Valitustietä markkinaoikeuteen ei ole ehdotuksessa puollettu myöskään tuomioistuinmaksun suuruuden takia. Ottaen huomioon, että jo nyt tuomioistuinmaksulaissa on useita maksuluokkia ja maksun määräytymiseen vaikuttavia säännöksiä, lautakunta katsoo, että maksu ei voi olla peruste valitustien valinnalle.

Muilta osin teollisoikeusasiamieslautakunnalla ei ole erityistä huomautettavaa.

Syyskuun 23. päivänä 2026

Teollisoikeusasiamieslautakunta

Katariina Sorvari

puheenjohtaja

Oikeustieteen tohtori, hovioikeudenneuvos